

PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

STAVRESKOLAN ÅK 4-9

2016/2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Stavreskolans Vision

- 1. INLEDNING**
- 2. STAVRESKOLANS ARBETSPROCESS**
- 3. UTVÄRDERING AV STAVRESKOLANS MÅL FÖR LÄSÅRET 2015/2016**
- 4. STAVRESKOLANS MÅL FÖR LÄSÅRET 2016/2017**
- 5. RUTINER FÖR AKUTA SITUATIONER**
- 6. BILAGOR**

BILAGOR

Bilaga 1	Handlingsplan vid misstanke om trakasserier/kränkande behandling
Bilaga 2	Handlingsplan för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal
Bilaga 3	Handlingsplan för när elev utsätter vuxen
Bilaga 4	Handlingsplan för när vuxen utsätter vuxen
Bilaga 5	Utredning vid misstanke om trakasserier/kränkande behandling
Bilaga 6	Begrepp och definitioner

STAVRESKOLANS VISION

På Stavreskolan strävar vi efter att våra elever under sin skoltid skall utveckla sitt lärande så långt som möjligt.

Vi möjliggör detta genom att utgå från att:

- alla vill och kan lära
- alla vill och kan ta ansvar
- genom att variera arbetssätt och metoder vill vi bidra till att barnets lärande och utveckling.
- när barnen har möjlighet till inflytande blir resultatet i skolan bättre.
- alla har lika värde oavsett behov.
- skapa en tro på den egna förmågan, genom att utgå från barnens starka sidor.
- alla ska visa respekt för varandra

1. INLEDNING

Planen syftar till att beskriva hur likabehandlingsarbetet och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling bedrivs på Stavreskolan åk 4-9

Skolan har en skyldighet att skydda barn och elever mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Detta regleras i skollagen och i diskrimineringslagen. FN:s barnkonventions intentioner förverkligas i diskrimineringslagen och skollagen.

Skolans arbete med dessa frågor skall beskrivas i en plan mot diskriminering och kränkande behandling, som årligen revideras. Denna plan skall under rektors ledning, arbetas fram av personal, elever och vårdnadshavare.

Utifrån ålder och mognad **ska eleverna vara delaktiga** i framtagandet av planen. Arbetet med planen blir ett sätt att levandegöra konkret elevinflytande.

Personal, elever och vårdnadshavares arbete med planen skall bedrivas som en **kontinuerlig process**. Detta innebär att fortlöpande under läsåret arbeta med att formulera mål, åtgärda och utvärdera arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkningar. En process där personal, elever och vårdnadshavare arbetar tillsammans blir implementering av planen.

Rektors ansvar är att skapa förutsättningar för en levande arbetsprocess och leda arbetet.

2. STAVRESKOLANS ARBETSPROCESS

Ansvariga för planen

Rektor Daniel Engelin
Specialpedagog Charlotte Jonsson
Socialpedagog/kurator Emeli Lindberg
Skolsköterska Ann-Christin Barkman
Elevskyddsombud: Helena Badr

Verksamhetsformer

Grundskola åk 4-9

Planen upprättas enligt följande ordning;

- Utvärdering av mål och insatser i föregående års likabehandlingsplan sker i personalgruppen samt i elevrådet (vt)
- Kartläggning av verksamheten (vt)
- Analys av utvärdering av likabehandlingsplan samt kartläggningen (ht)
- Omarbetning av likabehandlingsplan (ht)
- Mål och rutiner i likabehandlingsplan implementeras i personalgruppen (ht)

Elevernas delaktighet

Elevrådsrepresentanterna deltar i utvärdering samt uppföljning av nuvarande Likabehandlingsplan.

Utvecklingssamtal samt klassråd.

Årlig elevenkät åk 5 och 8 på huvudmannanivå.

Stavreskolans trivselenkät för samtliga elever i åk 4-9.

Enkät från Skolinspektionen till utvalda elever och vårdnadshavare

Personalens delaktighet

Elevhälsoteamet tillsammans med skolans personal deltar i utvärdering samt uppföljning av Likabehandlingsplanen.

Frånvaroanalyser utifrån vår handlingsplan för elevers rätt till undervisning

Arbetstagares utvecklingssamtal med chef

Genomförande av medarbetarenkäter

Enkät från Skolinspektionen

Vårdnadshavarnas delaktighet

Klassombuden (skolans föräldraråd) ges årligen möjlighet att belysa förbättringsområden.

Utvecklingssamtal erbjuds två tillfällen per läsår.

Årlig enkät för vårdnadshavare åk 5 och 8 på huvudmannanivå?

Målen i Likabehandlingsplanen förankras årligen i samband med föräldramöten.

Enkät från Skolinspektionen

Förankring av planen

Planen finns tillgänglig på skolans hemsida och årets mål samt insatser förankras genom elevråd, klassråd, föräldramöten, klassombudsmöten och personalmöten. Viktiga faktorer att kartlägga är också formella aktiviteter (t.ex. lektioner), informella aktiviteter (t.ex. rastverksamhet, förflyttningar) och fysiska platser (t.ex. omklädningsrum, skolgård, korridor). Utgångspunkter kan vara språkbruk, attityder och socialt klimat.

3. UTVÄRDERING AV STAVRESKOLANS MÅL FÖR LÄSÅRET 2015/2016

Mål: Hög upplevelse av trygghet och trivsel för våra elever.

Främjande insatser

Namn: Trivsel och trygghet

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Åtgärd:

All personal ska vara lyhörd och visa respekt för elevernas synpunkter och arbeta aktivt för nedsättande kommentarer i såväl klassrum som i andra skolmiljöer.

I alla klasser ska det bedrivas ett arbete som främjar trivsel i enlighet med våra ordningsregler. Vi har under läsåret diskuterat och fortbildat oss inom juridiken gällande hur vi hanterar vissa situationer som uppstår kring ex. mobiltelefoner och elever som bidrar negativt till studieron etc.

Rastaktiviteter i åk 4-6 leds av skolans elever s.k. elevsamverkare med handledning av skolans personal. Elevsamverkarna ges möjlighet att frivilligt söka sig till denna uppgift och också få utbildning i att leda aktiviteter. Uppehållsrummet ska vara öppet i samband med lunchrast dagligen för elever i åk 7-9.

Vi har schemalagda klassråd med gemensam dagordning som fastställs av elevrådet. Syftet är bl.a att ordningen och bemötandet av varandra i klassrummet skall diskuteras regelbundet.

Elevskyddsombud för åk 7-9 väljs årligen, deltar i årlig riskanalys av skolan tillsammans med rektor, huvudskyddsombud samt vaktmästare. Trollhättan stad utbildar i sin tur eleverna för uppgiften.

Personalen planerar utflykter eller friluftsdagar så att alla barn och elever ges förutsättningar att delta.

Elevfrånvaron skall regelbundet följas upp på arbetslagsmöten i enlighet med vår *Handlingsplan för elevens rätt till utbildning*.

Ansvarig: Rektor och personal

Resultat och analys

Skolan upplever att vi har ett gott klimat på skolan och eleverna uppger i vår årliga trivselenkät att de överlag trivs på skolan. 94% av våra elever har uppgett att de trivs i skolan, 98,5% upplever att de är trygga på rasterna. 93% upplever dessutom att det finns saker att göra under rasterna. Vårt projekt med elevsamverkare har i stort sett flutit på bra men att vi nästkommande år behöver se över ansvarsområden etc. när ansvarig personal är sjuka etc.

70,7% av våra elever upplever att studieron i de flesta fall eller alltid är bra på lektionerna. Vi ser i enkäter gjorda av Skolinspektionen till vårdnadshavare, elever och personal som bl.a undersöker frågan har svar som tenderar att peka på att studieron i vissa avseenden behöver bli bättre. Vi upplever dock inte att datorer och mobiler är ett alltför stort bekymmer som går ut över studieron. Rektorer och kurator som under året gjort flertalet besök i verksamheten instämmer i att studieron överlag på skolan är mycket god men att elevers och vårdnadshavares upplevelse av densamma alltid bör beaktas.

Under klassråden är en punkt på dagordningen att diskutera studieron på lektionerna och låta eleverna reflektera över sin egen roll och ansvarstagande i klassrummet. Detta arbetet har påbörjats men är inte i full utsträckning implementerat i alla klassrum.

Arbetet med våra kränkningar har varit framgångsrikt under året. Vi ser att våra rutiner är kända i verksamheten men att återkoppling till ex. vårdnadshavare vid några tillfällen varit bristfällig. Dock ser vi att vi i samtliga fall kan avsluta ärendet när vi följt upp dom i enlighet med våra rutiner.

Under föregående upplevde personalen och vårdnadshavare att vissa elever uttryckte en oro gällande att börja åk 4. Det uppstod dessutom konflikter mellan elever inom årskursen men också gentemot andra elever vid uppstarten.

Vi har under föregående läsår tagit emot flertalet nyanlända från bl.a Afghanistan och Somalia med en annan social och kulturell bakgrund vilka vi arbetat med att inkludera i respektive klass.

Elevfrånvaron har under läsåret systematiskt och regelbundet följts upp på arbetslagsmöten i enlighet med vår handlingsplan för elevens rätt till utbildning. Vi ser att rutiner för

dokumentation och uppföljning börjar bli kända och börjar efterlevas av personalen. Vi ser att frånvaroarbetet i elevhälsan dock behöver bli mer strukturerat och återkommande i anslutning till utvärderingen i arbetslagen.

Eleverna upplever också överlag att de känner till och personalen följer de ordningsregler vi har

Vi har under året haft 10 kränkingsärenden, jämnt fördelat mellan könen, vilka skolan har hanterat och bedömt som avslutade.

4 STAVRESKOLANS MÅL FÖR LÄSÅRET 2016/2017

Mål

- Eleverna ska uppleva rasterna som meningsfulla och trygga.
- Förbättra elevernas upplevelse av studieron under lektionerna.
- Arbeta med övergången för eleverna mellan åk 3 och 4.
- Utveckla ett strukturerat värdegrundsarbete med återkommande aktiviteter.
- Fortsätta utveckla det åtgärdande arbetet vid olika former av kränkande behandling.

Områden som berörs av insatsen:

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Främjande insatser

- **Utveckla ett strukturerat värdegrundsarbete med återkommande aktiviteter.**

Insatser

Skolan deltar även kommande läsår i projektet Vänklass i syfte att lära känna klasser och elever från andra skolområden med i vissa fall annan social och kulturell bakgrund. Projektet genomförs för elever i åk 7-9. Varje klass på skolan kommer ha en motsvarande klass på en annan skola och träffas ett-två tillfällen per termin och gemensamt delta i olika aktiviteter.

Elever i åk 7 åker även kommande läsår till kamratbanan under ledning av representanter från Trollhättans stads fritidsgårdar. Syftet är att tillsammans i grupp ta sig över olika hinder i syfte att stärka gemenskapen i gruppen och relationen mellan eleverna.

Värdegrundsfrågor skall alltid diskuteras inom ramen för ordinarie skolarbete.

- **Eleverna ska uppleva rasterna som meningsfulla, roliga och trygga.**

Insatser

Fortsätta utveckla vår elevsamverkan på skolgården, i korridorer samt i vårt uppehållsrum. Skolan har numera en verksamhetsledare som leder arbetet med elevledda rastaktiviteter vid 10-rasten och är ansvarig för att utbildning av elevsamverkare sker i början av varje termin. All pedagogisk personal inklusive skolläring är alla schemalagda för att kunna elevsamverka (rastvakt) på skolgården, i korridorer samt i vårt uppehållsrum. I elevrådet diskuterar vi kontinuerligt hur vi skall utveckla våra verksamheter i samband med raster.

- **Förbättra elevernas upplevelse av studiero och trygghet under lektionerna.**

Insatser

De pedagogiska s.k Nyckelkompetenserna, d.v.s hur vi praktiskt möter och arbetar i klassrummet med våra elever kommer vara en del av personalens kompetensutveckling under läsåret. Syftet är att eleverna skall mötas av liknande strukturer och upplägg under de första 20 minuterna av en lektion oavsett lärare eller ämne där det överliggande målet handlar om att möta varje elevs behov så bra som möjligt. Elevrådet skall i samband med första elevrådsmötet revidera ordningsreglerna vilka sedan skall implementeras i elevgrupperna.

- **Bra övergång för eleverna mellan åk 3 och 4.**

Insatser

Under en dag i början av läsåret skall eleverna i åk 4-6 gruppvis under en s.k Fadderdag lära känna varandra och tillsammans i miljöer utanför skolan lösa uppgifter kopplade till olika läroplansmål, ex friluftsliv i Idrott & hälsa. Syftet är först och främst att underlätta övergången från till åk 3 till 4 genom att utveckla olika relationer. I samband med alla hjärtans dag kommer vi också ha en dag som handlar om värdegrund och hur vi hanterar lika-olika perspektivet. Kommer att gälla samtliga elever i åk 4-6. Planen är också att arbeta vidare med ett Läsuprojekt i åk 3 där elever från åk 4-6 samverkar med elever i åk 3 kring läsutveckling. Blivande mentorer besöker också klasserna i åk 3 under våren och presenterar sig.

Förebyggande insatser

- **Fortsätta utveckla det åtgärdande arbetet vid olika former av kränkande behandling.**

Insatser

Vi kommer under läsåret 2016/2017 ha en socialpedagog som hanterar och dokumenterar samtliga kränkingsärenden och dessutom hanterar översikten och kommunikationen med skolans personal samt elevhälsan och förvaltning. Detta kommer ske i samråd med mentorer som även fortsättningsvis deltar i utredningen, informerar och sköter kontakten med vårdnadshavare. Avstämning av kränkings ärenden sker en gång i månaden i elevhälsan.

Ny mall för hantering av kränkingsärenden skall implementeras i verksamheten.
(Se bilaga 5)

Datum när det skall vara klart: Arbetet pågår under läsåret 2016/2017

Ansvarig: Rektor, klasslärare, elevskyddsombud och socialpedagog.

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Arbetslag och elevhälsan utvärderar tillsammans de åtgärder som vidtagits under året.

Trivselenkäter till elever

intervjuer med representanter från elevrådet

Webbaserade enkäter från huvudman och Skolinspektionen till elever och vårdnadshavare

Genom analys av dokumentation av kränkningar

5. RUTINER FÖR AKUTA SITUATIONER

Policy

Alla, både vuxna och elever, ska aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer och grupper samt arbeta för att kränkningar aldrig ska förekomma. Varje incident av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling skall resultera i reaktion från de vuxna i skolan.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

- Stavreskolans årliga trivselenkät till samtliga elever.
- Återkommande hälsosamtal med skolsköterska (åk 4-9)
- Rastvaktsschema över lektionsfri tid (åk 4-9)
- Elevskyddsombud som kontinuerligt träffar rektor (åk 7-9)
- Mentorstid varje vecka
- Trivselenkät Højby (vid behov för kartläggning av klasser och det sociala samspelet).

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Du kan alltid vända dig till en vuxen på skolan som du har förtroende för. Om du vill ha kontakt med elevhälsans personal kan du kontakta

Rektor: Daniel Engelin tel. 497299
daniel.engelin@trollhattan.se

Skolsköterska: Ann-Christin Barkman tel. 49 70 38
ann-christin.barkman@trollhattan.se

Socialpedagog: Emeli Lindberg tel. 49 62 40
emeli.lindberg@trollhattan.se

Konflikthantering

När konflikter uppstår samtalar pedagog och vid behov ytterligare en personal med berörda elever för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. Samtliga elevers perspektiv ska beaktas. Personal som rett i situationen dokumenterar vid behov. Mentor informeras vid behov.

Handlingsplan vid misstanke om trakasserier och eller kränkande behandling

1. Personal som får kännedom om misstänkt trakasserier/kränkning skall ingripa och starta en utredning. Berörd mentor informeras omedelbart.
2. Av rektor utsedd personal och mentor utreder trakasserier/kränkningar enligt blanketten "Utredning vid misstanke om trakasserier/kränkande behandling". I anslutning till samtalet kontaktar respektive Mentor vårdnadshavare och meddelar att man startat en utredning
3. Berörd personal informerar socialpedagog/kurator via mail att utredning startats. Socialpedagog/kurator fyller i blanketten "ANMÄLAN till utbildningsnämnden om barn/elev som anser sig blivit utsatt för diskriminering/kränkande behandling", och lämnar till rektor som lämnar vidare till områdesassistent och områdeschef.
4. Efter avslutade första samtal med berörda elever återkopplar mentor till berörda vårdnadshavare och meddelar vår analys av samtalen och vidare åtgärder.
5. Uppföljningssamtal av mentor och/eller av rektor utsedd personal sker vid flera tillfällen under en tidsperiod på tre-fyra veckor. Dokumenteras då i samma utredning.
6. När utredningen är avslutad lämnas den till socialpedagog/kurator för sammanställning och diarieföring. Återkoppling sker till berörda vårdnadshavare
7. Om konflikten/kränkningen av olika anledningar fortgår skall mentor anmäla ärendet till rektor/elevhälsan. Elevhälsan beslutar om vidare åtgärder.

Handlingsplan för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

1. Elev som anser sig ha utsatts för kränkande behandling av personal skall kontakta rektor.
2. Vårdnadshavare eller personal som får kännedom om att en elev utsätts för kränkande behandling av personal skall kontakta rektor.
3. Rektor startar en utredning för att få elevens beskrivning av vad som hänt.
4. Rektor kontaktar den vuxne för att få dennes beskrivning av vad som hänt.
5. Rektor kontaktar skyndsamt vårdnadshavare och beskriver vad som framkommit samt kallar vid behov vårdnadshavare till möte på skolan samt ansvarar för fortsatt arbete.
6. Utredning och vidtagna åtgärder dokumenteras.

Handlingsplan när elev utsätter vuxen

- 1 Mentor eller annan lämplig vuxen har enskilt samtal med berörd elev och berörd vuxen. Rektor informeras.
- 2 Händelsen dokumenteras i samband med samtalen.
- 3 Händelserapport skrivs av mentor eller annan lämplig vuxen.
- 4 Mentor kontaktar senast samma dag vårdnadshavare.
- 5 Uppföljning efter 1 vecka, ansvarig rektor.

Handlingsplan när vuxen utsätter vuxen

Beroende på vilka som är berörda kontaktas;

Kolleger emellan   Rektor, skyddsombud

Chef-anställd   Skyddsombud, förvaltningsledningen

Vårdnadshavare/personal   Rektor, skyddsombud

I båda fallen behövs hjälp av utomstående kompetens t.ex. personalavdelningen och Hälsan.

Utredning vid misstanke om trakasserier/kränkande behandling

Utredningen avser misstänkta:

Trakasserier (ange diskrimineringsgrund)

Annan kränkande behandling

Elevens namn: Födelsedatum:

Klass: Skola:

Datum för anmälan:

Ansvarig för utredningen:

Information till vårdnadshavare för utsatt elev.

Datum:

Information till vårdnadshavare för den/de som misstänkts ha utfört kränkningarna.

Datum:

Utredning

Eleven har tidigare varit utsatt för

Trakasserier (ange diskrimineringsgrund)

Annan kränkande behandling

Kommentar:

Utredning startar, datum:

Samtal med utsatt elev: *(Vad har hänt? När ? Var? Hur? Har något liknande hänt förut?)*

Samtal med den/de som utfört de påstådda kränkningarna. *(Vad har hänt?)*

Analys utifrån samtal med berörda elever:

Åtgärder: *(På organisation – grupp- och individnivå)*

Uppföljning ska ske genom samtal med berörda elever

Datum: *(ange flera datum)*

Uppföljning och utvärdering

Ansvarig för utredningen:

Uppföljningssamtal har skett:

Datum:

Utvärdering av vidtagna åtgärder:

Åtgärderna har lett till att kränkningarna har upphört, ärendet avslutas.

Nya åtgärder behövs

Information till vårdnadshavare för utsatt elev.

Datum:

Information till vårdnadshavare för den/de som misstänkts ha utfört kränkningarna.

Datum:

(Om inte kränkningarna har upphört, kontaktas rektor skyndsamt. Rektor vidtar åtgärder.)

BEGREPP OCH DEFINITIONER

I diskrimineringslagen och skollagen används begrepp som är viktigt att personal är förtrogna med.

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med **diskrimineringsgrunderna** kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Skolan eller personalen kan göra sig skyldig till diskriminering. Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet.

Några exempel är behandling som kan vara slag, hot, öknamn, könsord, utfrysning, kränkande sms och bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Instagram. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Mobbning är en form av kränkande behandling som sker systematiskt och återkommande.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om

sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]

- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria ett A i betyg, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]

- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]